

THE LEWIS HINE OBSERVER

WISCONSIN, 1874 – NEW YORK, 1940

“The picturesque street life makes me long for time enough to picture it.”

– Lewis Hine

Portret van Lewis Hine – ca. 1917

“If I could tell the story in words, I wouldn't need to lug around a camera.”

– Lewis Hine

‘Photography Lewis, isn't that something for you?’

MOGELIJK SPRAK FRANK MANNY, DE DIRECTEUR VAN DE ETHICAL CULTURE SCHOOL IN NEW YORK DEZE WOORDEN UIT IN 1904, TOEN LEWIS HINE, EEN VAN ZIJN DOCENTEN, DE DOCENTENKAMER IN LIEP.

Misschien vroeg hij of hij zin had om fotografie te leren. Het vak was nog jong en de studenten ook. Fotografie als een nieuw onderdeel binnen het studiecurriculum; dat had de directeur voor ogen. Hine gaf al aardrijkskunde en natuurstudies. Onkundig als hij was op het nieuwe terrein van de fotografie, volgde hij Manny's voorstel wel. Hij reisde met zijn camera naar Ellis Island. Daar arriveerden immigranten uit heel Europa. Mensen stonden te wachten met hun hoofden vol dromen over een nieuw bestaan in Amerika. Hine keek naar ze en maakte zijn eerste portretten. Misschien had Hine toen niet in de gaten dat zijn leven als fotograaf in dienst van een betere wereld was begonnen.

P.2
**MEN KEEK
MET
GEMENGDE
GEVOELENS**

P.4
**KINDEREN
STAPPEN IN
HET LICHT**

P.6
**MEN AT WORK
&
ACROBATEN
IN DE LUCHT**

P.7
**DE MAASSTAD
STAAT LANGE
TIJD OP ÉÉN
BEEN**

P.8
**DOEN:
OPDRACHTEN
BIJ TENTOON-
STELLING**

Ze zetten hun eerste stap in Amerika,
Ellis Island – 1905

Men keek met gemengde gevoelens

MET GEMENGDE GEVOELENS WERDEN DE NIEUWKOMERS BEKEKEN.

Men dacht dat deze groepen Italianen, Joden en Russen gevaren met zich mee brachten. Die argwaan was gebaseerd op onvoldoende kennis, vond Hine. De werkelijke feiten waren belangrijk. Men zou het kijken kunnen ontwikkelen door zorgvuldiger met de ogen waar te nemen. Hier zien we de rode draad die Hine oppakte en niet meer losliet tijdens zijn leven. Hij geloofde in de kracht van het zien. Hij geloofde in de overtuigingskracht van het beeld. Daaraan werd de schoonheid van het beeld ondergeschikt gemaakt. Om maatschappelijke problemen op te lossen moesten ze zichtbaar worden gemaakt. Die rol was weggelegd voor de fotografie, volgens Hine. Dat was nieuw in die tijd.

Italiaanse Madonna, Ellis Island – ca. 1905

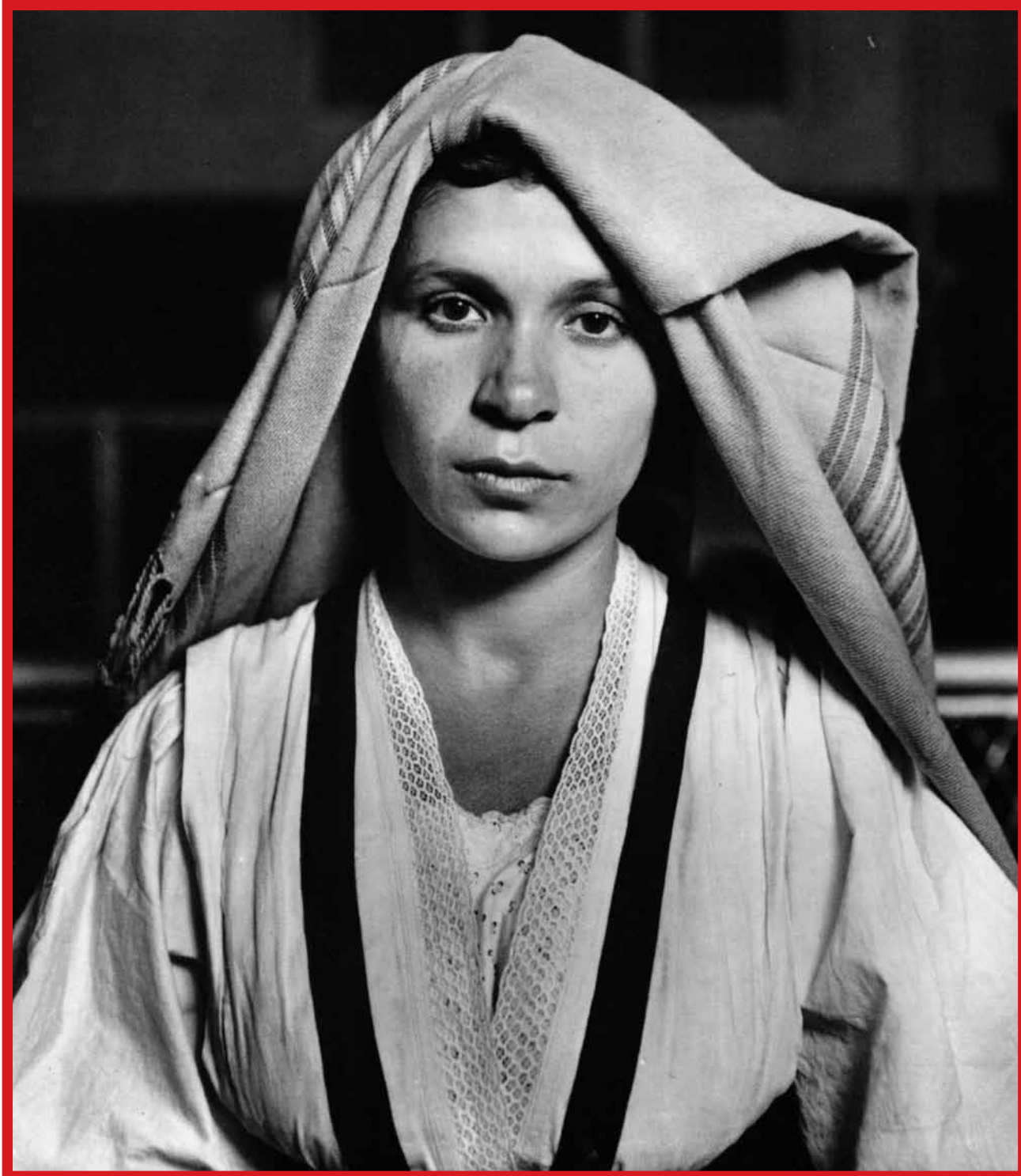
In een positief licht

HIJ ZETTE DE IMMIGRANTEN NEER IN EEN POSITIEF LICHT.

Ieder verhaal was er één. Ieder individu telde mee. Een foto liet zien hoe de nieuwkomers de trappen opliepen en letterlijk Amerika in klimmen. Waar woorden ophielden, vertelde de foto het verhaal van de migranten verder. Welke blikken zien we in de ogen van de mensen die niet weten wat hun te wachten staat? Is het een mengeling van opwinding en onzekerheid? Hoe zouden we die blikken omschrijven?

Italiaanse familie op zoek naar verloren bagage, Ellis Island – 1905

Italiaanse immigrant uit Albanië – ca. 1905

Geen kunstenaar maar iemand die Hineographs maakt

**HINE STUDEERDE O.A. KUNST
AAN DE UNIVERSITEIT VAN
CHICAGO EN NEW YORK.**

Hij bestudeerde waarschijnlijk de Venus van Botticelli en de Madonna van Leonardo Da Vinci. Een moeder met haar kind portretteerde hij als een Madonna met het kind. Hij wist hoe krachtig deze beelden op het gevoel van de mensen werkten. Toch zag hij zijn werk niet als kunst. Niet als fotografische kunst die zich verspreidde en zich tot een nieuwe gelijkwaardige kunstvorm naast de schilder- en beeldhouwkunst ontwikkelde. Hine zag zijn foto's als authentieke afbeeldingen. Hij noemde ze: Hineographs. Een echte Hineograph was als een getuige die bewijsmateriaal leverde van een bepaalde gebeurtenis. Vaak een illustratie van mensen die worstelden met sociale problemen. Zijn beelden brachten de communicatie op gang. De Hineograph zou een bijdrage kunnen leveren aan een verandering ten goede.

“I wanted to show the things that had to be corrected; I wanted to show the things that had to be appreciated.”

– Lewis Hine

Werkneemster in katoenfabriek in Carolina – 1908

Kinderen stappen in het licht

KINDEREN PLUKTEN KATOEN IN DE VELDEN OF SORTEERDEN STEENKOOL IN DE MIJNEN.

Ze trokken garen door spoelen en vingen oesters, kaaften haring, verkochten kranten, poetsten schoenen, maakten kunstbloemen, repareerden kleding en hielpen in de hoogovens. Het was Hine als socioloog en fotograaf een doorn in het oog dat de wereld, onder invloed van de industriële revolutie, een economisch systeem had laten verrijzen dat met winst als doel voortraasde en sommige kinderlevens daarbij aantastte. Hij legt zijn docentschap neer en wordt de officiële fotograaf van de National Child Labor Commit-

tee (NCLC). Dit comité wordt opgericht om de rechten, het welzijn en de opvoeding van kinderen te bevorderen. Hij reist meer dan 50.000 km van New York naar West-Virginia, Massachusetts, Georgia, Colorado en Oklahoma om kinderen aan het werk te zien. Als mineigenaren hem verbieden naar de plaatsen te gaan waar de kinderen werken, wacht hij tot hun dienst erop zit. De jonge arbeiders komen naar buiten en hij maakt een praatje met ze. Zijn interesse voor hen wordt duidelijk in de vragen die hij stelt. Ze poseren voor hem en hij portretteert ze. Met deze foto's wil hij de publieke opinie beïnvloeden. Zijn portretten van werkende kinderen in tijdschriften en politieke pamfletten leveren de bewijzen dat kindermisbruik werkelijk bestaat. Hines foto's van kindearbeid hebben geleid tot nieuwe wetgeving waarin kinderen beter worden beschermd.

Een foto als een stukje waarheid

HINE MAAKTE ZIJN FOTO'S OM ZE TE KUNNEN PUBLICEREN IN KRANTEN EN TIJDSCHRIFTEN, OP PAMFLETTEN EN AFFICHES.

Ze werden gemaakt om te kunnen worden gereproduceerd. De reproductie werd vaak op lage kwaliteit papier gemaakt, zelfs krantenpapier werd gebruikt. De inkt die men gebruikte was niet van de beste kwaliteit en zeker niet dezelfde die men gebruikte voor de editie van een kunsttijdschrift. Het ging Hine om de indringende waarheid. Als die waarheid moest worden verteld, lagen zijn foto's klaar. Zijn foto's ontstonden niet onder druk van een deadline maar door zijn grote sociale betrokkenheid met zijn onderwerpen. Er lijkt een andere deadline een hoofdrol te spelen in het werk van Hine.

L. Hine, officiële fotograaf van het Amerikaanse Rode Kruis tijdens de oorlog, Parijs – 1918

'ALS IK HET VERHAAL MET WOORDEN HAD KUNNEN VERTELLEN, HAD IK MIJN CAMERA NIET OVERAL MEE NAAR TOE HOEVEN TE SJOUWEN'

Hine beschreef zichzelf als een lichtgewicht. De camera die hij in de begintijd gebruikte was een platencamera. Die was zwaar om te tillen. Als je een verticale compositie wilde maken moest je de doos eerst los draaien, kantelen en daarna weer vast draaien. Hij gebruikte glasplaten. Voor iedere foto was één glasplaatje nodig. Behalve de zware camera, droeg hij nog een tas met al die glasplaatjes. Hij sjuowde dus heel wat met zich mee als hij op pad ging.

The American Child – 1924

– Lewis Hine
“Photography can light-up
darkness and expose ignorance.”

George Rich met een strohoed – 1920

– Lewis Hine
“In the last analysis, good
photography is a question of art.”

Empire State Building toont acrobaten in de lucht

ALS HET EMPIRE STATE BUILDING WORDT GEBOUWD IN 1930 IS DE TENGERE 57-JARIGE LEWIS HINE MET ZIJN LOGGE OUDERWETSE CAMERA TER PLEKKE AANWEZIG OM DE ARBEIDERS VAST TE LEGGEN.

De Grote Depressie heerst en de werkeloosheid is hoog. Veel bouwprojecten worden stilgelegd maar de bouw van het Empire State Building kan doorgaan en er zijn genoeg gemotiveerde mensen te vinden. Hine maakt foto's van de arbeiders die als helden met hun gereedschap balanceren. Het lijken heroïsche acrobaten die hoog in de lucht hun kunsten uitvoeren. Het gebouw stijgt met een snelheid van ongeveer vier verdiepingen per week! Na 1 jaar en 45 dagen, wordt de bouw afgerond en opent president Herbert Hoover de nieuwe gigant op 1 mei 1931. De wolkenkrabber blijkt een metafoor voor een maatschappij die de duisternis van de Grote Depressie trotseert met ambitie en vakmanschap.

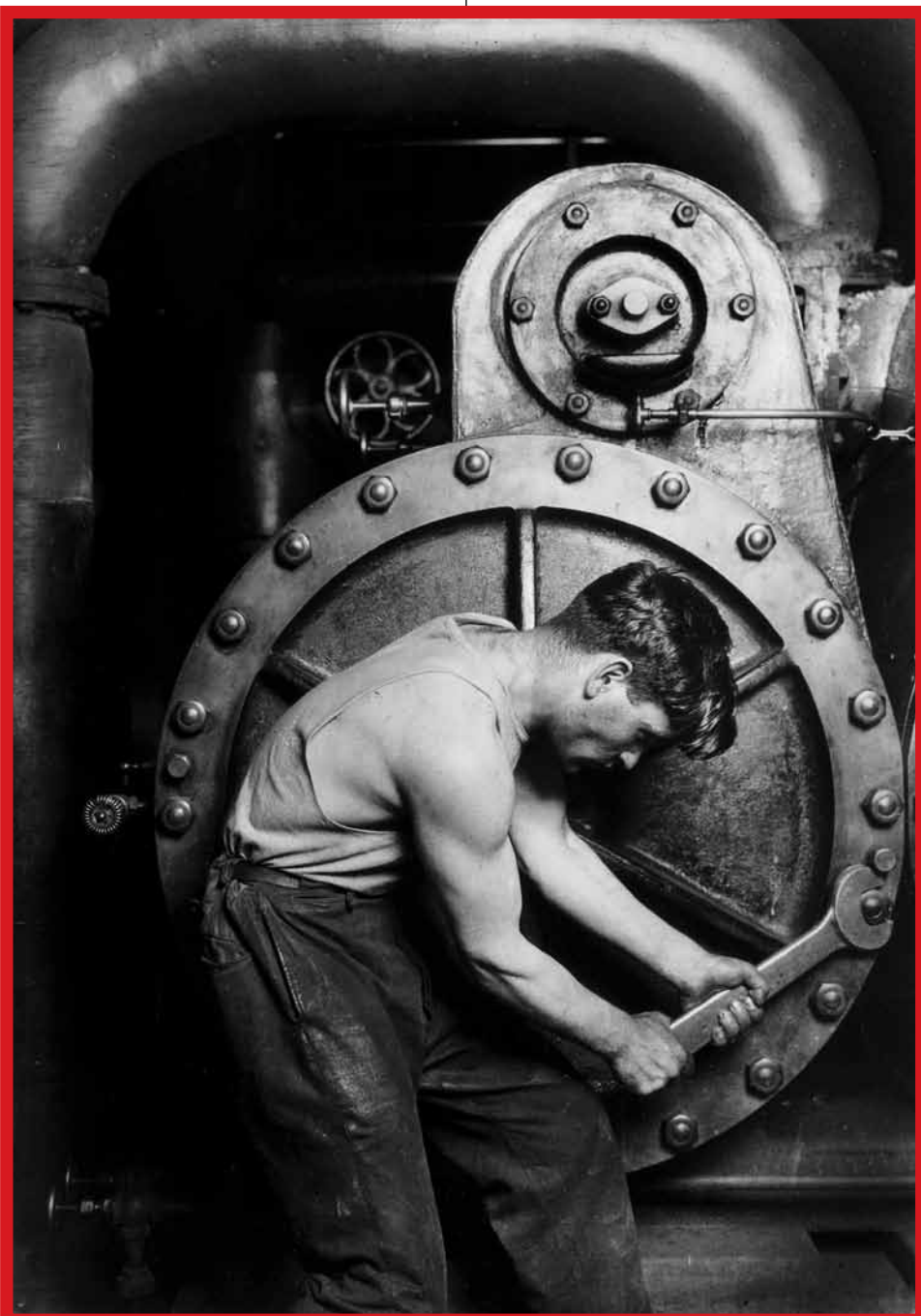
Steden bouwen niet zichzelf: Men at Work

HET ENIGE BOEK DAT LEWIS HINE PUBLICEEFT, HEET 'MEN AT WORK'.

Dit boek wordt in 1932 gepubliceerd en is speciaal bedoeld voor kinderen. We horen de stem van een leraar in de korte bijschriften bij de foto's. Hij begint zo: 'Dit is een boek over mannen aan het werk; mannen van moed en ambacht en verbeeldingskracht. Steden bouwen niet zichzelf, machines kunnen geen machines maken...'. Het boekje bejubelt de mens die in staat is met behulp van machines grote bouwwerken te maken. Hine benadrukt het esthetische als hij vertelt hoe trots hij is op het hoogste gebouw van Amerika. Het sociale wordt belicht wanneer hij vertelt over de stof die een man inademt tijdens het werk en hoe dat zijn leven verkort. Herhaaldelijk stelt hij vast dat machines ondergeschikt blijven aan de geest van de mens: De menselijke geest is het belangrijkste.

Icarus bovenop Empire State Building – 1931

Monteur bij stoompomp in elektriciteitscentrale – 1920

“You ought to waive your overemphasis on the virginity of such material. A good photograph should not depend too much upon the one element of novelty.”

– Lewis Hine

DE MAASSTAD STAAT LANGE TIJD OP ÉÉN BEEN: DE RECHTER MAASOEVER

Rotterdam heeft lange tijd geen belangstelling voor het land aan de overkant, het eiland Feyenoord dat op de Linker Maasoever ligt. Dit land wordt voor van alles gebruikt wat ze binnen de oude stadsmuren niet willen hebben.

In 1580 staat er een admiraliteitsgalg, hier worden mensen geëxecuteerd. Er wordt een pesthuis gebouwd dat later een ziekenhuis, daarna een weeshuis en tenslotte een opleidingsinstituut is voor zeeofficieren. Het huishoudelijk afval van alle Rotterdammers wordt ook op dit eiland gestort en militairen beoefenen er hun schietkunst. Tegen het eind van de 19e eeuw worden beide Maasoevers met elkaar verbonden door bruggen. Dan staat de stad op twee benen en kan het gebied rond de verschillende havens tot bloei komen. De Rotterdamse haven groeit in de 20e eeuw uit tot wereldhaven nr. één. Het nieuwe stadsdeel, de Kop van Zuid, schept nieuwe mogelijkheden voor wonen en werken in moderne uitdagende architectuur.

50.000 M2 GLAS, 1100 PALEN EN 6100 DEUREN OP ÉÉN VOETBALVELD

Al twintig jaar geleden liep de beroemde architect Rem Koolhaas rond met een idee om gymzalen, winkels en woningen, cafés en restaurants met elkaar te verenigen in één gebouw. Hij dacht aan een gebouw als een stad. Hij experimenteerde eindeloos

met vormen die een geheel moesten worden. Vele tekeningen en maquettes ontstonden en het idee bleef liggen tot in december 2009. Tot die tijd, lag op de Kop van Zuid een terrein braak, niet groter dan een voetbalveld. Dat terrein wordt nu bebouwd. Een nieuw gebouw ontstaat dat bestaat uit drie torens. De bouw van De Rotterdam vindt hier plaats naar een ontwerp en onder leiding van Koolhaas' architectenbureau OMA. De naam van het gebouw is ontleend aan een van de schepen van de Holland Amerika Lijn. Een verticale stad zal tegen het einde van 2013 de wolken weerspiegelen langs een horizontale Maas.

ACHTER EEN HUID VAN GLAS

Ruud Sies is fotograaf. Hij maakt foto's van de bouwvakkers die werken aan De Rotterdam. De Portugezen maken de bekisting en wonen tijdelijk

in Dordrecht. Een Portugese chef maakt maaltijden voor ze in de bouwkeet achter het bouwterrein van De Rotterdam. De Turken vlechten het ijzer voor het gewapende beton. De Nederlanders leveren o.a. stukadoors en elektriciens. Er werken ook Duitsers, Engelsen, Spanjaarden en Italianen en de voertaal blijft Nederlands. Ze verstaan elkaar niet altijd maar de universele taal van het bouwen wordt begrepen. De betrokkenheid bij deze constructieve uitdaging is groot. Het gebouw is van iedereen die er aan werkt. 'Straks is het gebouw af en dan kijken we naar een mooie glasgevel. Het gebouw zal worden bewonderd maar achter die huid van glas zit een casco van beton en staal, gemaakt door mensenhanden', zegt Ruud Sies. Hij merkt dat zijn foto's, worden gewaardeerd door de werklui. Hier zijn dezelfde heroïsche mensen aan het werk met hun inzicht en inzet. De foto's van Ruud Sies liggen in het verlengde van de foto's die Hine maakte van de Empire State Building. Een nieuwe recessie heerst, een nieuw gebouw rijst op in de stad. Het is mogelijk om iets groots tot stand te brengen ondanks de economische recessie. Dit is te danken aan het vakmanschap en de samenwerking van de arbeiders.

© OMA (Office for Metropolitan Architecture) van Rem Koolhaas

HOLLAND VAART NAAR AMERIKA MET DE HOLLAND AMERIKA LIJN

Op de punt van de Wilhelminapier ligt het Landverhuizersplein. Die naam roept de geschiedenis op van alle mensen die ooit van land gingen verhuizen; de migranten die in afwachting waren van hun inscheeping naar een verre

bestemming. Het prachtige hoofdkantoor van de Holland Amerika Lijn staat er nog. Het is een viersterren Hotel geworden met een Grand Café. Waar de terrassen bij hotel New York op een zomerse dag vol zitten met mensen die wachten op hun ice-tea of glas wijn, de kinderen likken aan een ijsje, stonden ooit mensen met hun handbagage te wachten. In de periode tot de Eerste Wereldoorlog vertrokken grote aantallen Oost-Europese landverhuizers via de Wilhelminakade naar New York. Men hoopte op beter werk en liet bekenden en familieleden achter. Het moet een drukte zijn geweest op de pier. Drukke van mensen die vertrokken en mensen die achterbleven, mensen die huilden en die zich groot hielden, mensen die elkaar vastpakten en mensen die onwennig 'dag' tegen mekaar zeiden. Van mensen die zwaaiden en mensen die een laatste glimp van iemand zagen toen het schip eindelijk uitvoer.

Jeff Wall, Lost Luggage Depot, Rotterdam - 2001.
Foto: © Roxanne van Kooten

KOFFERS DIE EEUWIG LIGGEN

Op de westelijke punt van de Wilhelminakade, het Koninginnehoofd, staat het kunstwerk 'Lost Luggage Depot' van fotograaf en kunstenaar Jeff Wall. Verschillende koffers en plunjezakken liggen op een rek. Deze worden niet meer meegenomen of afgehaald. Eeuwig zullen ze hier liggen in hun gietijzeren vorm. Het beeld vormt een symbool voor het afscheid dat de vele emigranten namen van hun vorige leven. Een eindje verder steken twee scheepspijpen uit de grond. Het is net alsof de rest van de boot onder de grond ligt. Hier ligt de Holland Amerika Lijn begraven, lijkt het. Mensen reizen tegenwoordig per vliegtuig naar Amerika. Hoeveel kost een retourtje New York ongeveer? En hoe lang duurt de reis?

“The picturesque street life makes me long for time enough to picture it.”

– Lewis Hine

H I N E **DOEN** O P D R A C H T E N

KIJKEN WAS BELANGRIJK VOND HIJ

Hoe zou Lewis Hine die mensen op de Wilhelminakade hebben gefotografeerd? Hij nam in ieder geval de tijd. Hij keek naar de mensen. Zorvuldig kijken was belangrijk vond hij. Hij zal op dezelfde manier hebben gekeken zoals hij keek naar de mensen die na een lange bootreis voet aan land zetten op Ellis Island; met ogen van de mensen zelf.

KIJK 20 SECONDEN AANDACHTIG NAAR DEZE FOTO'S IN DE TENTOONSTELLING EN BEANTWOORD DE ONDERSTAANDE VRAGEN »

Italiaanse familie op zoek naar verloren bagage, Ellis Island – 1905

Werkneemster in katoenfabriek in Carolina – 1908

Icarus bovenop Empire State Building – 1931

ELLIS ISLAND

1. Waar is de foto gemaakt? **2.** Welke bagage zijn ze verloren? **3.** Wat is er niet te zien op de foto? **4.** Wat zou je meenemen in je koffer? Wat zou je meenemen in je plunjezak? **5.** Welke gevoelens zie je bij de moeder, de jongen en de twee andere kinderen? Denk bijvoorbeeld aan: blijdschap, angst, woede, geluk, vrede, verdriet, etc.

OOG IN OOG

1. Het meisje kijkt naar een onderdeel van de machine. Welke taken moet zij waarschijnlijk uitvoeren? **2.** Heeft deze foto een geluid? Een geur? **3.** Een eindje verder staat nog iemand. Is ze net zo oud als het meisje op de voorgrond? **4.** Praten de meisjes tijdens het werk met elkaar? **5.** Als ze zich omdraaien kunnen ze naar buiten kijken. Wat is daar te zien? **6.** Als ze vooruit kijken, kunnen ze door de machine heen kijken. Wat zien ze dan?

THE SKY BOY

1. Beschrijf wat je ziet en vermijd de woorden 'stad', 'water', 'oever', 'man' en 'mens'. Als je andere woorden gebruikt, zie je dan meer?

Laat een bericht achter voor Lewis Hine

Tik een regel op een van de schrijfmachines. Hang de strook aan de waslijn met een knijper of bevestig de tekst aan de wand.

ONTDEK DEZE PLEK

Als je wilt, loop naar buiten met deze plattegrond in je hand. Verschillende plekken staan er aangeduid die in deze krant worden belicht. De voormalige vertrekhal van de Holland Amerika Lijn, het monument van Jeff Wall. Zie je De Rotterdam in aanbouw? Zie je een arbeider die aan het werk is? Welke foto zou je maken?

COLOFON

Concept & redactie: Nederlands Fotomuseum

Tekst: Peggy Verzett

Ontwerp: Studio Beige

Vertaling: Rebecca Berkhout, Jonathan Todd

Translations:

Copyright: foto's Lewis Hine / collectie van het George Eastman House International Museum of Photography

and Film in Rochester, USA. Foto 'De Rotterdam' / OMA (Office for Metropolitan Architecture)

Samenstelling tentoonstelling:

Alison Nordström (George Eastman House) in samenwerking met Carlos Gollonet (Fundación MAPFRE), Agnès Sire (Fondation Henri Cartier-Bresson) en Frits Gierstberg (Nederlands Fotomuseum).

De tentoonstelling is mogelijk gemaakt door de Terra Foundation for American Art.

Bij de tentoonstelling is een uitgebreid geïllustreerde catalogus verschenen met een essay van Alison Nordström en veel informatie over de fotograaf. Deze is verkrijgbaar in de museumwinkel.